

Avaleht>Raha/Rahalised nõuded>Maksejõuetus/pankrot Maksejõuetus/pankrot

Läti

1 Kelle vastu võib algatada maksejõuetusmenetluse?

Maksejõuetusseadus, millega on kehtestatud Läti maksejõuetusmenetlus, on kohaldatav juriidilistele ja füüsilistele isikutele, kelle suhtes võidakse algatada kõnealuse seaduse kohane maksejõuetusmenetlus.

Maksejõuetusseadusega on ette nähtud kolme liiki maksejõuetusmenetlus: õiguskaitsemenetlus (saneerimine), juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus ja füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus.

NB! Maksejõuetusseadus ei ole kohaldatav krediidiasutuste maksejõuetuse menetluse suhtes, mida reguleeritakse krediidiasutusi käsitleva seadusega.

Õiguskaitsemenetlus (sealhulgas kohtuväline õiguskaitsemenetlus (*pre-pack*-tehing)) on võlgade ümberkujundamise menetlus, mida on võimalik kohaldada üksnes juriidiliste isikute puhul. Tasub märkida, et õiguskaitsemenetlust ei saa algatada teatavate finants- ja kapitaliturgudel tegutsevate ettevõtjate suhtes, näiteks kindlustusandjad, kindlustusmaakerid, investeeringute vahendamise tegevad äriühingud, erapensionifondid jms.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus on võlgniku (juriidiline isik, täisühing või füüsilisest isikust ettevõtja) likvideerimise menetlus. Täisühingutel juriidilise isiku staatust ei ole, kuid neil on võimalus omandada õigusi ja kohustusi. Füüsilisest isikust ettevõtja saab teha kaubanduslikke tehinguid (füüsilisest isikust ettevõtja nime all) ja muid majandustehinguid füüsilise isikuna. Praegu kohaldatakse füüsilisest isikust ettevõtja suhtes esmajärjekorras juriidilise isiku maksejõuetuse menetlust. Pärast seda võib füüsiline isik esitada füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse avalduse kõigi ülejäänud kohustuste suhtes.

Füüsilisest isikust ettevõtjatele ette nähtud lahendus on kohaldatav ka põllumajandus- ja kalandusettevõtete puhul.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus on kohaldatav füüsiliste isikute suhtes, sealhulgas majandustegevuses osalejad ja tarbijad, ning selle eesmärk on vabastada võlgnik võlast ja taastada tema maksevõime. Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlust võidakse kohaldada kõigi füüsiliste isikute suhtes, kes on viimase kuue kuu jooksul Lätis makse maksnud.

2 Millised on maksejõuetusmenetluse algatamise tingimused?

Õiguskaitsemenetlus

Maksejõuetusseaduse kohaselt saab võlgnik õiguskaitsemenetlust taotleda üksnes juhul, kui tal on tekkinud või eeldatavalt tekivad finantsraskused.

Maksejõuetusseaduses ei ole sätestatud konkreetseid künniseid, mille täitmisel oleks võlgnikul õigus taotleda õiguskaitsemenetlust. Kui võlgnikul on tekkinud finantsraskused, peab ta raskuste ulatusest lähtudes hindama, kas võlausaldajatega oleks võimalik jõuda kohtuvälisele kokkuleppele või tuleb tal taotleda õiguskaitsemenetlust oma kohustuste ümberkujundamiseks.

Õiguskaitsemenetluse taotlemiseks tuleb tasuda riigilõiv summas 145 eurot.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Maksejõuetusseaduses sätestatud juhtudel saavad juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse algatamist taotleda nii võlgnik kui ka tema võlausaldajad (sealhulgas võlgniku töötajad). Samamoodi võib juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse avalduse esitada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2015/848 artikli 37 lõike 1 punktis a osutatud isik.

Maksejõuetusseadusega on ette nähtud olukorrad, kus võlgnik on kohustatud esitama juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse avalduse viivitamata. Kui võlgnik maksejõuetusmenetluse avaldust ei esita, võetakse ta haldusvastutusele. Võlgnik peab juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse avalduse esitama juhul, kui:

võlgnik ei ole tasunud võlga ettenähtud tähtaja jooksul, mis lõppes enam kui kaks kuud tagasi, ning võlgnik ei ole jõudnud võlausaldajatega kokkuleppele võla tagasimaksmise tähtaja pikendamises või tema suhtes ei ole algatatud õiguskaitsemenetlust (tasub märkida, et õiguskaitsemenetluse algatamine ei ole eeltingimus juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse avalduse esitamiseks; sellega üksnes vabastatakse võlgnik haldusvastutusest, kui ta on püüdnud oma finantsraskusi nende ilmnemisel lahendada, kuid on sellele vaatamata muutunud maksejõuetuks);

likvideerimismenetluse esialgse finantsaruande kohaselt võlgniku varast ei piisa, et tasuda võlausaldajate kõik õigustatud nõuded, või see asjaolu tuvastatakse likvideerimismenetluse käigus;

võlgnik ei ole enam võimeline järgima õiguskaitsemenetluse meetmekava.

Võlausaldaja saab maksejõuetusmenetlust taotleda juhul, kui:

kohtumäärust, millega nõuti võlgnikult võlg sisse, ei olnud võimalik täita täitemeetmetega;

võlgnik (piiratud vastutusega äriühing või aktsiaselts) ei ole tasunud võla põhisummat suurusega üle 4 268 euro ja võlausaldaja on teda teavitanud kavatsusest taotleda juriidilise isiku maksejõuetuse menetlust;

võlgnik (ükskõik milline muu juriidiline isik peale piiratud vastutusega äriühingu või aktsiaseltsi) ei ole tasunud võla põhisummat suurusega üle 2 134 euro ja võlausaldaja on teda teavitanud kavatsusest taotleda juriidilise isiku maksejõuetuse menetlust;

võlgnik ei ole maksnud töötajale tema täispalka või kahjuhüvitist tööõnnetuse või kutsehaiguse korral või ei ole tasunud kohustuslikke sotsiaalkindlustusmaksid kahe kuu jooksul alates kindlaksmääratud maksekuupäevast (maksekuupäevaks loetakse järgneva kuu esimest tööpäeva, välja arvatud juhul, kui töölepingus on kindlaks määratud teistsugune maksekuupäev). Sellisel juhul ei ole võlgnetava summa suurus oluline.

Kohus algatab juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse juhul, kui avalduse läbivaatamise päeval leitakse, et avalduses nimetatud alus on põhjendatud.

Tasub märkida, et maksejõuetusmenetluse taotlemisel peavad nii võlgnik kui ka võlausaldaja tasuma riigilõivu, st avalduse kohtuliku läbivaatamise teenustasu. Võlgniku puhul on riigilõiv 70 eurot ja võlausaldaja puhul 355 eurot. Samuti peavad nii võlgnik kui ka võlausaldaja enne juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse avalduse esitamist tasuma deposiidina summa, mis vastab kahekordsele miinimumpalgale Lätis.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Füüsilisest isikust võlgniku suhtes võidakse füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus algatada juhul, kui täidetud on järgmised füüsilise isiku maksejõuetuse tingimused:

isik ei ole võimeline tasuma võlgasid, mis on muutunud sissenõutavaks, ja võlasumma on kokku üle 5 000 euro;

tõendatavatel asjaoludel ei ole üksikisik võimeline tasuma ühe aasta jooksul sissenõutavaks muutuvaid võlgasid ja võlasumma on kokku üle 10 000 euro;

isik ei ole võimeline tasuma võlgu, millest vähemalt üks põhineb võlgniku ja tema abikaasa või sugulase või kuni teise astme sugulase täitmata

kõrvalkohustustel või solidaarkohustusel, kui võlasumma on kokku üle 5 000 euro.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse avalduse saab esitada üksnes võlgnik. Võlausaldajad seda teha ei saa.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse taotlemisel tuleb maksta riigilõiv summas 70 eurot ja deposiit, mis vastab kahekordsele kuupalga alammäärale.

3 Millist vara käsitatakse pankrotivarana? Kuidas koheldakse vara, mille võlgnik on omandanud või mis on talle üle antud pärast maksejõuetusmenetluse algatamist?

Õiguskaitsemenetlus

Õiguskaitsemenetlusega on hõlmatud võlgniku kogu vara ning võlgnikule jäävad kõik õigused seda vara käsutada. Maksejõuetusseaduse alusel võidakse õiguskaitsemenetluses ühe meetodina võõrandada võlgniku vallas- või kinnisvara või koormata need asjaõigusega, et rahuldada võlausaldajate nõuded või saada ajapikendust võlausaldajate nõuete rahuldamiseks. Asjaomase meetodi kasutamise võimalus ja kord tuleb kindlaks määrata õiguskaitsemenetluse meetmekavas.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Pärast juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist ei ole võlgnikul enam õigust käsutada oma vara ega ka mitte sellist kolmandatele isikutele kuuluvat vara, mida ta kontrollib või hoiab. See õigus läheb üle haldurile.

Maksejõuetusseaduse kohaselt kuulub maksejõuetusmenetlusega hõlmatud vara hulka alljärgnev:

võlgniku kinnis- ja vallasvara, sealhulgas sularaha;

võlgniku vara võõrandamisest saadud raha;

maksejõuetusmenetluse käigus tagasivõidetud vara (nt kolmandate isikute vastu olevate nõuete alusel sisse nõutud vahendid, samuti juriidilise isiku juhtorganite liikmetelt kahjuhüvitisena saadud vahendid);

võlgniku varalt juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus teenitud tulu;

muu vara, mis on seaduslikult omandatud juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus võlgniku kogu vara realiseeritakse ning saadud tulust kaetakse juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse kulud ja rahuldatakse võlausaldajate nõuded. Võlgniku vara müügi eest vastutab maksejõuetusmenetluse haldur (edaspidi „haldur“) kooskõlas varamüügikavaga. Haldur peab tagama, et võlgniku vara müüakse kõrgeima võimaliku hinnaga, et rahuldada võlausaldajate nõuded võimalikult suures ulatuses.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Pärast füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist ei ole võlgnikul enam õigust käsutada oma vara ega ka mitte sellist kolmandatele isikutele kuuluvat vara, mida ta kontrollib või hoiab (v.a vara, mis on täitemenetlusest välja jäetud). See õigus läheb üle haldurile. Füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus võlgniku kogu vara realiseeritakse ning saadud tulust kaetakse füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse kulud ja rahuldatakse võlausaldajate nõuded.

4 Milline on võlgniku ja milline pankrotihalduri pädevus?

Õiguskaitsemenetlus

Võlgnik: pärast õiguskaitsemenetluse väljakuulutamist säilitab võlgnik kontrolli oma äriühingu üle ning valitseb oma vara ning kontrollitavat või hoitavat vara ise, järgides seejuures õiguskaitsemenetluse meetmekava, milles võlausaldajad on kokku leppinud ja mille kohus on heaks kiitnud. Samal ajal kohaldatakse võlgniku suhtes teatavaid kohustusi ja piiranguid, et tagada õiguskaitsemenetluse õiguspärasus ning õiguskaitsemenetluse üle järelevalvet teostava isiku (edaspidi „järelevalveisik“) ja võlausaldajate kontroll meetmekava elluviimise üle.

Võlgniku peamine kohustus on järgida õiguskaitsemenetluse meetmekava. Samuti on ta kohustatud

katma õiguskaitsemenetluse kulud;

esitama järelevalveisikule vähemalt kord kuus kirjaliku aruande õiguskaitsemenetluse meetmekava elluviimise kohta;

esitama järelevalveisiku nõudmisel kirjalikult ja viivitamata kogu teabe õiguskaitsemenetluse meetmekava elluviimise kohta ning andma järelevalveisikule võimaluse kontrollida võlgniku majandustegevust ja dokumente kohapeal;

teatama järelevalveisikule viivitamata kõigist asjaoludest, mille tõttu tal ei pruugi olla võimalik õiguskaitsemenetluse meetmekava ellu viia jne.

Mis puudutab piiranguid, siis on võlgnikul õiguskaitsemenetluse kestel keelatud:

sõlmida tehinguid või teha toiminguid, mis võivad halvendada tema finantsseisundit või kahjustada võlausaldajate huve tervikuna;

anda laenu (krediiti), välja arvatud juhul, kui laenu (krediidi) andmine kujutab endast võlgniku põhitegevust ning see asjaolu on kajastatud õiguskaitsemenetluse meetmekavas;

anda tagatise, teha kinkeid või annetusi, maksta preemiaid või muud liiki märkimisväärsed lisatasusid võlgniku juhatuse või nõukogu liikmetele.

Järelevalveisik: pärast seda, kui võlgnik on koostanud õiguskaitsemenetluse meetmekava, esitab õiguskaitsemenetluse järelevalveisik kava kohta oma arvamus ja hinnangu selle kohta, kas kava vastab seadusele. Muu hulgas tuleb hinnata, kas kavaga on võimalik saavutada õiguskaitsemenetluse seadusjärgne eesmärk. Järelevalveisiku arvamus esitatakse kohtule koos õiguskaitsemenetluse meetmekavaga. Pärast õiguskaitsemenetluse väljakuulutamist hakkab õiguskaitsemenetluse järelevalveisik tegema järelevalvet õiguskaitsemenetluse meetmekava elluviimise üle, teavitama võlausaldajaid ja jälgima, kas võlgnik peab kinni maksejõuetusseaduses sätestatud piirangutest.

Õiguskaitsemenetluse käigus peab järelevalveisik haldama menetlusega seotud dokumente elektroonilises maksejõuetuse arvepidamise süsteemis (edaspidi „süsteem“).

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Võlgnik: pärast maksejõuetusmenetluse väljakuulutamist kaotab võlgnik kõik juhtorganitele õigusnormides, võlgniku põhikirjas või lepingutes sätestatud õigused ning need õigused lähevad üle haldurile. Haldur määrab võlgniku esindaja, kes peab maksejõuetusmenetluses osalema. Üldjuhul määratakse võlgniku esindaja(te)ks võlgniku täitevorgani liige (liikmed). Kohe pärast juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist peab võlgniku esindaja haldurile üleandmise-vastuvõtmise aktiga üle andma võlgniku kogu vara ning organisatsioonilised, personali- ja raamatupidamisdokumendid. Võlgniku esindaja peab koostama üleantava vara ja dokumentide loetelu ning need dokumendid peavad üleandmise ajal vastama andmete säilitamist käsitlevatele õigusnormidele. Maksejõuetusmenetluse käigus peab võlgniku esindaja andma haldurile taotletud teabe ja osalema võlausaldajate koosolekutel.

Haldur: haldurile antakse üle kõik juhtorganitele õigusnormides, võlgniku põhikirjas või lepingutes sätestatud õigused, kohustused ja vastutusosalad.

Muu hulgas saab haldur otsustada, kas võlgnik võib jätkata majandustegevust (või osa sellest), kui see on majanduslikult põhjendatud. Samuti vastutab ta tasumisele kuuluvate maksude tasumise eest ja võib likvideerida võlgniku tütarettevõtjaid.

Peale selle täidab haldur maksejõuetusmenetluse rakendamise seotud ülesandeid: koondab kokku võlausaldajate nõuded, vaatab need läbi ja teeb vastavad otsused; teeb kindlaks võlgniku vara ja võtab meetmeid võlgniku vara tagasivõitmiseks (sh esitab nõuded juriidilise isiku juhtorganite liikmete ning kapitaliühingu osanike (aktionäride) vastu, et nõuda hüvitist nende põhjustatud kahju eest); müüb võlgniku vara ja rahuldab võlausaldajate nõuded kooskõlas maksejõuetusseadusega; hindab enne maksejõuetusmenetlust tehtud tehinguid; täidab muid menetluse huvides vajalikke ülesandeid, näiteks esitab võlgniku dokumendid säilitamiseks riigiarhiivis.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus vastutab haldur menetluse andmete säilitamise eest süsteemis.

Pärast juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse lõpetamist teeb haldur kõik seadusjärgsed toimingud, et kustutada võlgnik avalikust registrist, kuhu võlgnik oli kantud, nt laseb võlgniku (ettevõtja) kustutada äriregistrist.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Võlgnik: pärast füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist ei ole võlgnikul enam õigust käsutada oma vara ega ka mitte sellist kolmandatele isikutele kuuluvat vara, mida ta kontrollib või hoiab (v.a vara, mis on täitemenetlusest välja jäetud). See õigus läheb üle haldurile. Pärast füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist ei tohi võlgnik teha midagi, mis võib põhjustada kahju võlausaldajatele. Võlgnik peab haldurile esitama kogu maksejõuetusmenetluseks vajaliku teabe.

Võlgniku kogu vara müüakse pankrotimenetluse käigus ja müügist saadavat tulu kasutatakse võlausaldajate nõuete rahuldamiseks kooskõlas maksejõuetusseadusega.

Kohustuste täitmise menetluse ajal peab võlgnik teenima tulu vastavalt oma võimalustele ja andma osa oma korrapärasest sissetulekust võlausaldajate nõuete rahuldamiseks vastavalt kohustuste täitmise kavale.

Haldur: kui võlgnikul on rahalisi vahendeid või vara, mis eeldatavalt realiseeritakse pankrotimenetluse käigus, avab haldur mõnes krediidiasutuses asjaomase maksejõuetusmenetluse jaoks enda nimel konto. Samaselt juriidilise isiku maksejõuetuse menetlusega peab haldur võtma maksejõuetusmenetluse tarbeks vajalikud meetmed: koondama kokku võlausaldajate nõuded, vaatama need läbi ja tegema vastavad otsused; tegema kindlaks võlgniku vara ja võtma meetmeid võlgniku vara tagasivõtmiseks (sh esitama nõuded, et tunnistada võlgniku sõlmitud tehingud kehtetuks, kui leiab kinnitust, et võlgnik tegutses pahauskelt); müüma võlgniku vara ja rahuldama võlausaldajate nõuded kooskõlas maksejõuetusseadusega.

5 Millistel tingimustel võib teha tasaarvestuse?

Õiguskaitsemenetlus

Õiguskaitsemenetluses on tasaarvestus lubatud juhul, kui võlgniku nõue võlausaldaja vastu tekkis vähemalt kolm kuud enne kohtuotsust, millega õiguskaitsemenetlus algatati.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetluses on tasaarvestus lubatud juhul, kui võlgniku ja võlausaldaja vastastikused nõuded tekkisid vähemalt kuus kuud enne juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse puhul ei ole tasaarvestuse kohta kehtestatud konkreetseid norme. Seega on maksejõuetusseaduse alusel sellisel juhul kohaldatavad juriidilise isiku maksejõuetuse menetlust käsitlevad sätted, st tasaarvestus on lubatud juhul, kui võlgniku ja võlausaldaja vastastikused nõuded tekkisid vähemalt kuus kuud enne füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist.

6 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus võlgniku kehtivatele lepingutele?

Õiguskaitsemenetlus

Arvestades, et võlgnik säilitab kontrolli oma äriühingu üle, st valitseb oma vara ning hoitavat või kontrollitavat vara ise, saab ta pärast õiguskaitsemenetluse algatamist jätkata enne õiguskaitsemenetluse algatamist sõlmitud lepinguid. Lepingute jätkamise otstarbekuse kohta esitavad oma arvamuse võlausaldajad õiguskaitsemenetluse meetmekava läbivaatamisel, õiguskaitsemenetluse järelevalveisik oma aruande koostamisel ja kohus õiguskaitsemenetluse meetmekava heakskiitmisel. Selliste lepingutega seotud kulud peavad olema heaks kiidetud õiguskaitsemenetluse meetmekavas.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Kui võlgniku sõlmitud lepingut ei ole juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamise kuupäeva seisuga täidetud või see on täidetud osaliselt, võib haldur nõuda, et teine lepingupool täidaks lepingu, või lepingust ühepoolselt taganeda. Haldur võib otsustada lepingu täitmise kasuks juhul, kui see ei vähenda võlgniku vara väärtust.

Kui haldur otsustab lepingust ühepoolselt taganeda, võib teine lepingupool esitada nõude võlausaldajana.

Lõpetamata lepingute täitmise jätkamise seadusega ettenähtud juhtudel ja selliste lepingute täitmist, mille haldur on sõlminud võlgniku nimel kolmandate isikutega juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus, rahastatakse võlgniku rahalistest vahenditest.

Kui võlgnik on kindlustusandja, hindab haldur kindlustusvõtjate huve arvesse võttes, kas kehtivad kindlustuslepingud tuleks üle anda, lõpetada või need jõusse jätta, ning võtab kõik vajalikud õiguslikud meetmed kehtivate kindlustuslepingute üleandmiseks, lõpetamiseks või jõusse jätmiseks.

Kui võlgnik on määranud volitatud esindaja (või prokuristi või kaubandusagendi) oma sellise vara puhul, mille suhtes võlausaldajad on esitanud nõudeid, muutub asjaomane volikiri alates juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamise kuupäevast kehtetuks.

Pärast võlgniku maksejõuetusmenetluse väljakuulutamist võib haldur lõpetada võlgniku töötajaga sõlmitud töölepingu.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Maksejõuetusseaduses ei ole kehtestatud konkreetseid sätteid võlgniku sõlmitud lepingute läbivaatamise või lõpetamise kohta. Seega on maksejõuetusseaduse alusel sellisel juhul kohaldatavad juriidilise isiku maksejõuetuse menetlust käsitlevad sätted, st halduril on õigus vaadata läbi lepingud, mille võlgnik sõlmis enne füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist, ning neist taganeda. See on kinnistunud ka kohtupraktikas. Pärast maksejõuetusmenetluse väljakuulutamist võtab haldur üle vastutuse isiku varaga seotud otsuste eest, et lahendada kohustuste täitmise seotud küsimused ja rahuldada võlausaldajate nõuded. See tähendab ühtlasi seda, et maksejõuetu võlgnik kaotab õiguse osaleda kohtumenetluse poolena varaga seotud nõuete puhul. See õigus läheb üle haldurile kui võlgniku esindajale.

7 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus üksikute võlausaldajate algatatud menetlustele (välja arvatud poolleiolevatele kohtuasjadele)?

Olenemata maksejõuetusmenetluse liigist on maksejõuetusseaduses sätestatud omavoli keelu põhimõte, st võlausaldaja ega võlgnik ei tohi ühegi konkreetse tegevusega kahjustada võlausaldajate huve tervikuna.

Õiguskaitsemenetlus

Kui võlgniku suhtes on algatatud õiguskaitsemenetlus või – kui õiguskaitsemenetlus toimus kohtuväliselt – tehtud on otsus algatada õiguskaitsemenetlus, peatab volitatud kohtutäitur kohtuotsuse täitmise menetluse. Kui menetluse algatamise ajal on täitemeetmete tulemusena juba tagasi saadud teatavad vahendeid, peab volitatud kohtutäitur nendest kinni täitekulud ja rahuldab võlausaldajate nõuded. Kohtuotsuse täitmise menetlus peatatakse õiguskaitsemenetluse kogu kestuse ajaks, kuni see on lõpetatud, välja arvatud juhul, kui panditud vara ei ole õiguskaitsemenetluse elluviimiseks vajalik ja seega õiguskaitsemenetluse meetmekava seda vara ei hõlma või kui kohus annab tagatud nõudega võlausaldajale loa panditud vara müüa.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Kui enne juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist on algatatud kohtuotsuse täitmise menetlus, tuleb see tsiviilkohtumenetluse seadusega ette nähtud korra alusel lõpetada. Selleks viib volitatud kohtutäitur lõpule vara poolleioleva müügi, kui see on juba välja kuulutatud või kui vara on müügi üle antud kaubandusettevõtjale. Haldur võib nõuda, et väljakuulutatud enampakkumine tühistataks, et vara saaks müüa osana esemete kogumist. Volitatud kohtutäitur katab saadud summast kohtuotsuse täitmise seotud kulud ja kannab ülejäänud summa üle haldurile, et tagada võlausaldajate nõuete rahuldamine maksejõuetusseaduses sätestatud menetluse alusel, võttes arvesse tagatud nõuetega võlausaldaja huve. Volitatud kohtutäitur teavitab vara valdajat kohustusest anda haldurile üle vara, mille müüki ei ole veel alustatud.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Pärast füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist on võlausaldajal keelatud teha ükskõik milliseid konkreetseid toiminguid, mis võivad kahjustada teisi võlausaldajaid. Omandiõigused, mille võlausaldaja või kolmas isik on sellise toimingu tulemusena saanud, tunnistatakse kehtetuks. Kui võlgniku suhtes on välja kuulutatud füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus, peatab volitatud kohtutäitur kohtuotsuste täitmise menetluse. Volitatud kohtutäitur saab vara poollelioleva müügi lõpuni viia üksnes juhul, kui see on juba välja kuulutatud või vara on müügiks üle antud kaubandusettevõtjale, välja arvatud juhul, kui füüsilise isiku vara müügi kavaga on kooskõlas maksejõuetusseaduse artikliga 148 edasi lükatud eluaseme müük. Volitatud kohtutäitur katab saadud summat kohtuotsuse täimisega seotud kulud ja kannab ülejäänud summa üle haldurile, et tagada võlausaldajate nõuete rahuldamine maksejõuetusseaduses sätestatud menetluse alusel, võttes arvesse tagatud nõudega võlausaldaja huve.

Samal ajal ei peatata täitemenetlusi selliste nõuete puhul, mille rahuldamine ei sõltu võlgniku vara või raha sissenõudmisest.

Kui füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus lõpetatakse nii, et kohustusi ei kustutata, jätkatakse täitemenetlust ülejäänud summa osas.

8 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus selliste kohtuasjade jätkamisele, mis on maksejõuetusmenetluse algatamise ajal pooleli?

Õiguskaitsemenetlus

Maksejõuetusseaduse kohaselt ei mõjuta õiguskaitsemenetluse algatamine kohtumenetlusi, milles võlgnik poolena osaleb.

Tasub märkida, et erinevalt maksejõuetusmenetlusest ei hõlma õiguskaitsemenetlus nõuete tunnustamise menetlusi. Kohtupraktikas on aga tunnistatud, et kui võlgnik otsustab nõude vastuvõetavuse üle ühepoolset, võib ta jätta võlausaldaja põhjendamatult kõrvale nende isikute nimekirjast, kes peavad andma oma nõusoleku õiguskaitsemenetluse meetmekava kohta. Samal ajal ei anna asjaolu, et võlausaldaja on esitanud kohtule võlanõude, õiguslikku alust võlausaldaja huve õiguskaitsemenetluses eirata. Sellele vastavalt on ka kohtupraktikas tunnistatud, et kui võlgniku kohustused on kajastatud võlgniku raamatupidamisarvestuses ja õiguskaitsemenetluse järelevalveisik peab nõuet esmapilgul õigustatuks, tuleb nõue lisada õiguskaitsemenetluse meetmekavasse võlausaldaja nõudena, isegi kui võlgnik ja võlausaldaja osalevad kohtumenetluses.

Samuti tuleb märkida, et kui kohus leiab, et õiguskaitsemenetluse meetmekava sisaldab kohustusi, mille puhul on käimas vaidlus õiguste üle, ning kohustuste summa on piisavalt suur, et mõjutada meetmekava heakskiitmise protsessi, ei võta kohus täiendavaid meetmeid õiguskaitsemenetluse kohaldamise suhtes.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Kohtuotsus, millega kuulutatakse välja juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus, annab aluse peatada võlgniku suhtes seoses varaga algatud kohtumenetlus. Pärast juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist saavad võlausaldajad esitada haldurile oma nõuded maksejõuetusseaduses sätestatud korra alusel.

Samuti annab kohtuotsus, millega kuulutatakse välja juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus, aluse tunnistada nõude tagatise andmine maksejõuetusseaduses sätestatud korra alusel kehtetuks.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Kohtuotsus, millega kuulutatakse välja füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus, annab aluse peatada võlgniku suhtes algatud kohtumenetlus ja tunnistada nõude tagatise andmine maksejõuetusseaduses sätestatud korra alusel kehtetuks. Pärast füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist saavad võlausaldajad esitada haldurile oma nõuded kooskõlas maksejõuetusseaduses sätestatud korraga.

9 Kuidas osalevad maksejõuetusmenetluses võlausaldajad?

Maksejõuetusmenetluse eesmärgi saavutamiseks on oluline, et võlausaldajad võtaksid menetlusest aktiivselt osa. Maksejõuetusseaduses on sätestatud võlausaldajate võrdse kohtlemise põhimõtte – võlausaldajatel on võrdne õigus menetluses osaleda ja võrdne õigus sellele, et nende nõue rahuldataks, olenevalt kohustustest, mis on võlgniku ja võlausaldajate vahel tuvastatud enne menetluse algatamist.

Õiguskaitsemenetlus

Võlgnik saadab kõigile võlausaldajatele õiguskaitsemenetluse meetmekava, küsib neilt nõusolekut ja määrab kindlaks kava heakskiitmise tähtaja.

Võlausaldajal on õigus esitada võlgnikule õiguskaitsemenetluse meetmekava kohta kirjalikud vastuväited viie päeva jooksul alates kättesaamisest. Kui vastuväited on võlgniku arvates põhjendatud, teeb ta õiguskaitsemenetluse meetmekavas vastavad muudatused. Võlausaldajate enamuse nõusolekul on võimalik pikendada õiguskaitsemenetluse meetmekava elluviimise tähtaega. Võlausaldajatel on õigus taotleda ja saada järelevalveisikult teavet õiguskaitsemenetluse ja meetmekava elluviimise käigu kohta ning esitada kaebusi. Samamoodi võib võlausaldaja nõuda kohtult, et õiguskaitsemenetlus lõpetataks, kui võlgnik ei järgi kohtu heakskiidetud kava.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Võlausaldajal on õigus esitada kohtule avaldus juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse algatamiseks. Samuti on võlausaldajatel õigus esitada võlausaldaja nõue maksejõuetusseaduses sätestatud korras. Haldur kontrollib, kas võlausaldaja nõue on õigustatud ja vastab seaduses sätestatud tingimustele, ning teeb otsuse nõude (osalise) tunnustamise või tagasilükkamise kohta. Võlausaldaja võib esitada halduri otsuse peale kohtule kaebuse ühe kuu jooksul alates otsuse kättesaamisest. Samuti võib ta ühe kuu jooksul alates halduri otsuse kättesaamisest taotleda kohtult kontrollitavate õigustega seotud vaidluse lahendamist. Võlausaldajal on õigus tutvuda võlausaldajate nõuete registriga. Kaheksandal päeval pärast võlausaldajate nõuete esitamise tähtaja lõppu saab iga võlausaldaja tutvuda kõigi võlausaldajate esitatud nõuete ja tõendavate dokumentidega. Haldur edastab võlausaldajatele teavet maksejõuetusseadusega ette nähtud korra alusel. Kui võlausaldajatel on kõnealuse teabe kohta vastuväited, peavad nad sellest haldurile teada andma. Kui vastuväited arvesse ei võeta, peab haldur esitama võlausaldajale põhjenduse. Kui võlausaldajad ei ole nõus halduri avaldatud otsusega, on neil õigus halduri võetud meetmed vaidlustada, esitada kohtule avaldus, et saada hüvitist halduri tekitatud kahju eest, või teha ettepanek kutsuda kokku võlausaldajate koosolek. Võlausaldajate koosolekul võidakse otsustada halduri tasu üle, teha ettepanek haldur ametist vabastada, heaks kiita maksejõuetusmenetlusega seotud põhjendatud kulud, määrata kindlaks võlgniku vara müügi meetod, pikendada müügi tähtaega või ette näha varamüügikavast välja jäetud vara puhul võetavad edasised meetmed. Samamoodi on võlausaldajatel, kelle nõuete summa moodustab vähemalt 25 % tagatud ja tagamata nõuetega võlausaldajate rühma põhinõuete kogusummast, õigus taotleda halduri poolt asjaomases maksejõuetusmenetluses tehtud töö auditeerimist, mille korraldab sõltumatu vandeaudiitor või vandeaudiitorite ühing.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Võlausaldajatel on õigus esitada nõudeid maksejõuetusseaduses sätestatud menetluse alusel. Kõigil võlausaldajatel on õigus kokku kutsuda võlausaldajate koosolek. Kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil võlgnikuga seotud maksejõuetusmenetlus kanti maksejõuetusregistrisse, võivad võlausaldajad esitada haldurile ettepaneku füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus lõpetada, kui võlausaldajatele on kättesaadav maksejõuetusseaduses osutatud teave või teave, mis käsitleb maksejõuetusmenetluse või kohustuste täitmise menetluse kohaldamise suhtes kehtivaid piiranguid. Samuti on võlausaldajatel õigus esitada vastuväited ja ettepanekuid kava kohta, mille võlgnik koostab kohustuste täitmiseks.

10 Kuidas võib pankrotihaldur kasutada või käsutada pankrotivara?

Õiguskaitsemenetlus

Võlgnik säilitab kontrolli oma äriühingu üle ja käsutab oma vara ise.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Pärast juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse algatamist kaotab juhatus oma volitused ning võlgniku vara ja pangakontodel oleva raha valitsemise ja käsutamise õigus läheb üle määratud haldurile. Haldur omandab õiguse võlgniku vara jagada ja nõuda tagasi valitsetav vara, lisades need vastavalt vajadusele varamüügikavasse. Samuti teeb haldur pärast juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist otsuse, kas võlgnik peaks oma majandustegevust osaliselt või täielikult jätkama.

Kahe kuu jooksul alates juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist peab haldur koostama võlgniku vara müügi kava või aruande vara puudumise kohta. Vara võidakse müüa nii enampakkumisel kui ka hinnaga, milles võlausaldajad on halduri ettepanekul kokku leppinud. Võlgniku vara müüakse kõrgeima võimaliku hinnaga, et rahuldada võlausaldajate nõuded. Vara müügist saadavast tulust rahuldatakse võlausaldajate nõuded.

Kui võlgniku vara ei õnnestu müüa või müügilulud on suuremad kui oodatav tulu, jätab haldur selle varamüügikavast välja ja teavitab viivitamata kõiki võlausaldajaid, soovitades, et vara tuleks alghinnaga alles jätta.

Varamüügikava koostamisel võtab haldur arvesse võimalust müüa võlgniku äriühing või selle sõltumatu osa. Äriühingu või selle sõltumatu osa müügist saadav kasu võlausaldajatele peab olema suurem kui vara eraldi müümisel.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Maksejõuetusmenetluse haldur vastutab võlgniku vara müügi eest kooskõlas varamüügikavaga. Haldur alustab vara müüki kõige hiljem kaks kuud pärast füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist.

Võlgnikul on õigus alles jätta sissetulek, mis on vajalik füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse kaudsete kulude katmiseks, ja sissetuleku teenimiseks hädavajalik vara. Tsiviilkohtumenetluse seadusega on samuti sätestatud vara, millele ei või pöörata sissenõuet.

Maksejõuetusseaduse kohaselt võib võlgnikule jääda tagatud nõudega võlausaldaja kasuks seatud hüpoteegiga eluase, kui selle võlausaldajaga on jõutud vastavale kokkuleppele.

11 Milliseid nõudeid esitatakse võlgniku pankrotivara suhtes ja kuidas käsitletakse nõudeid, mis tekivad pärast maksejõuetusmenetluse algatamist?

Õiguskaitsemenetlus

Pärast õiguskaitsemenetluse väljakuulutamist ei saa tagatud nõudega võlausaldajad kuni õiguskaitsemenetluse lõpuni kasutada oma õigusi võlgniku sellise hüpoteegiga koormatud vara suhtes, mis on lisatud õiguskaitsemenetluse meetmekavasse.

Tagatud nõudega võlausaldaja võib nõuda võlgniku hüpoteekvara müümist, kui piirang, mis takistab tagatud nõudega võlausaldajal võlgniku hüpoteekvara müümast, kahjustab oluliselt asjaomase võlausaldaja huve (sealhulgas juhul, kui on oht, et hüpoteegiga koormatud vara hävib või et selle väärtus väheneb märkimisväärselt). Otsuse selle kohta, kas hüpoteegiga koormatud vara tohib müüa, teeb asjaomase õiguskaitsemenetluse algatanud kohus.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Tagatud nõudega võlausaldaja võib kahe kuu möödudes juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist nõuda, et tagatisena kasutata (hüpoteegiga koormatud) võlgniku vara müüdaks.

Varade hulka, mille suhtes võlausaldajad saavad nõudeid esitada, ei loeta kolmandatele isikutele kuuluvaid varasid, mida võlgnik kontrollib või hoiab. Kolmandatele isikutele kuuluvat vara hoiustab kuni kolmandatele isikutele üleandmiseni haldur. Kolmandad isikud peavad kandma oma vara hoiustamisega seotud kulud, kui nad ei võta oma vara üle halduri üleskutsel. Kui kolmandate isikute vara maksejõuetusmenetluse käigus võõrandatakse, peab kõnealuse vara müügi algatanud pool hüvitama kolmandatele isikutele selle vara väärtuse. Kui võlgniku hüpoteegiga koormatud vara müügist saadud tulust ei piisa tagatud nõudega võlausaldajate nõuete rahuldamiseks, saavad nad tagamata nõudega võlausaldaja õigused nõude ülejäänud osa suhtes (halduri otsuse alusel).

Võlgniku kohustused, mis muutuvad sissenõutavaks pärast juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamise kuupäeva, loetakse sissenõutavaks alates juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamise kuupäevast. Nõuded, mis tekivad üldjuhul pärast juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist, loetakse maksejõuetusmenetluse kuludeks.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Võlgniku kohustused, mis muutuvad sissenõutavaks pärast füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamise kuupäeva, loetakse sissenõutavaks alates maksejõuetusmenetluse väljakuulutamise kuupäevast. Nõuded, mis tekivad pärast füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse algatamist, loetakse maksejõuetusmenetluse kuludeks.

12 Milline on nõuete esitamise, kontrollimise ja tunnustamise kord?

Õiguskaitsemenetlus

Võlgnikul on kohustus kanda kõik nõuded õiguskaitsemenetluse meetmekavasse, mille võlausaldajad peavad heaks kiitma. Õiguskaitsemenetluse meetmekava peab hõlmama kõiki võlausaldajaid. Võlgnik ei tohi kaasata kavasse teatavaid võlausaldajaid ja jätta teisi samal ajal välja.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Võlausaldajate nõuded võlgniku vastu tuleb haldurile esitada ühe kuu jooksul alates kuupäevast, mil võlgnikuga seotud maksejõuetusmenetluse kohta tehti kanne maksejõuetusregistrisse. Kui selle artikli esimeses lõigus osutatud esitamistähtaeg on lõppenud, saab võlausaldaja esitada võlgniku vastu nõude kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil võlgniku suhtes maksejõuetusmenetluse väljakuulutamise kohta tehti kanne maksejõuetusregistrisse, kuid hiljemalt kuupäevaks, mil koostatakse võlausaldajate nõuete rahuldamise kava maksejõuetusseaduses sätestatud korra alusel. Pärast seda tähtpäeva aegumistähtaeg lõppeb ning võlausaldaja kaotab võlausaldaja staatuse ja õiguse esitada võlgniku suhtes nõudeid.

Haldur kontrollib, kas võlausaldajate nõuded on õigustatud ja vastavad seaduses sätestatud tingimustele. Kui võlausaldaja nõue seaduses sätestatud tingimustele ei vasta, edastab haldur võlausaldajale viivitamata taotluse, et võlausaldaja kõrvaldaks puudused kümne päeva jooksul alates taotluse saatmise kuupäevast. Kui võlausaldaja kõrvaldab puudused tähtaja jooksul, loetakse tema nõue esitatuks ettenähtud tähtaja jooksul. Kui võlausaldaja ei kõrvalda puudusi tähtaja jooksul, võtab haldur kümne päeva jooksul alates puuduste kõrvaldamise tähtaja lõpust vastu otsuse, millega lükkab võlausaldaja nõude tagasi või tunnustab seda osaliselt.

Pärast võlausaldajate nõuete kontrollimist teeb võlausaldaja põhjendatud otsuse nõuete tunnustamise, tagasilükkamise või osalise tunnustamise kohta.

Nõude, mille puhul on võlausaldajal ja võlgnikul pooleli vaidlus, lükkab haldur täielikult või osaliselt tagasi. Kui võlausaldaja nõue on tuvastatud kohtuotsusega, võib haldur nõude tagasi lükata või seda osaliselt tunnustada üksnes juhul, kui on tõendeid, et võlgnik on oma kohustused pärast kohtuotsuse jõustumist täies ulatuses või osaliselt täitnud.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Võlausaldajate nõuded võlgniku vastu esitatakse ning neid kontrollitakse ja tunnustatakse juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse kohase korra alusel. Kui esitamistähtaeg on lõppenud, saab võlausaldaja esitada võlgniku vastu nõude kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil võlgniku suhtes maksejõuetusmenetluse väljakuulutamise kohta tehti kanne maksejõuetusregistrisse, kuid hiljemalt kuupäevaks, mil koostatakse pankrotimenetluse kulude lõplik loend maksejõuetusseaduses sätestatud korra alusel.

Kui võlausaldaja ei esita oma nõuet eespool osutatud tähtpäevaks, siis aegumistähtaeg lõpeb ning võlausaldaja kaotab võlausaldaja staatuse ja õiguse esitada võlgniku vastu nõudeid nii füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus kui ka hiljem, pärast seda kui võlgnik on kohustustest vabastatud. Aegumistähtaega ei kohaldata juhul, kui nõue on seotud elatismaksetega või keelatud tegevusega, haldusrikkumise menetluse tulemusena määratud karistuste või kriminaalkaristustega või kahjuhüvitisega.

13 Milline on pankrotivara müügist laekunud tulu jaotamise kord? Millised on nõuete rahuldamisjärgud?

Õiguskaitsemenetlus

Õiguskaitsemenetluse meetmekavaga võidakse ette näha eelised isikutele, kes eraldavad vahendeid kava elluviimiseks, kusjuures antav eelis on proportsionaalne eraldatava summaga.

Õiguskaitsemenetluse meetmekavaga võib olla ette nähtud üksnes põhivõla, trahvi või intressi proportsionaalne arveldamine või vähendamine teatava võlausaldajate rühma puhul ja võlausaldaja nõude liikide kaupa (põhivõlg, trahv või intress). Õiguskaitsemenetluse meetmekavaga võib võlausaldajale teiste võlausaldajatega võrreldes oluliselt ebasoodsamad tingimused ette näha üksnes asjaomase võlausaldaja nõusolekul.

Õiguskaitsemenetluse ei kaasata palgatöötajaid, välja arvatud juhul, kui nad on andnud selleks sõnaselge nõusoleku.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus saadav tulu jaotatakse peamiselt vastavalt nõude liigile (nt tagatud või tagamata nõuded). Konkreetsetel juhtudel võidakse arvesse võtta võlausaldaja staatust (nt maksuhaldur).

Tulu võlgniku sellise vara müügist, mis oli antud tagatiseks, kasutatakse tagatud nõudega võlausaldaja nõude rahuldamiseks. Panditud vara müügist saadavast tulust peetakse esmajärjekorras kinni enampakkumise kulud, sealhulgas panditud vara hindamise kulud ja halduri tasu, ning ülejäänud summast kaetakse tagatud nõudega võlausaldaja nõue. Kui pärast eespool nimetatud kulude katmist ja nõude rahuldamist on veel vahendeid alles, arvatakse need võlgniku vara hulka ja neid kasutatakse teiste võlausaldajate nõuete rahuldamiseks.

Võlgniku allesjäänud vahenditest kaetakse esmajärjekorras kõik juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse kulud.

Pärast kulude katmist rahuldatakse maksejõuetuse haldamise ameti nõue, kui võlgniku töötajate nõuete rahuldamiseks kasutati töötajate nõuete tagatisfondi. Seejärel rahuldatakse töötajate ja maksuhalduri nõuded.

Kui eespool nimetatud võlausaldajate nõuded on rahuldatud, jaotatakse võlgniku järelejäänud vahendid nii, et tasuda saaks teiste, tagamata nõuetega võlausaldajate nõuete põhisumma (intressita). Selles vóorus rahuldatakse ka tagatud nõudega võlausaldajate nõuete tagamata ja rahuldamata osa.

Kui võlgniku vahenditest ei piisa selle artikli lõikes 5 osutatud võlausaldajate nõuete kogusumma katmiseks, tuleb asjaomased nõuded täita proportsionaalselt igale võlausaldajale võlgnetava summaga.

Pärast tagamata nõudega võlausaldajate nõuete põhisumma tasumist järelejäänud vahendeid kasutatakse tagamata nõuetega võlausaldajate kõrvalnõuete rahuldamiseks (vastavalt igale võlausaldajale võlgnetavale summale).

Kõigi eespool osutatud nõuete rahuldamise järel allesjäänud vahendid jaotatakse võlgniku osanike (aktsionäride) või liikmete (vastavalt konkreetsele investeeritud summale), võlgniku (füüsilise isikuna), tema pärija (pärimise teel) või selliste isikute vahel, kellel on õigus ühingu või sihtasutuse varale kooskõlas õigusaktidega või asjaomase ühingu või sihtasutuse põhikirjaga.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Pankrotimenetluse käigus on võlgnikul õigus jätta endale sissetulek, mis on vajalik füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse kaudsete kulude katteks, ja sissetuleku teenimiseks hädavajalik vara.

Võlgniku vahenditest kaetakse esmajärjekorras elatismaksud, sealhulgas sissemaksed elatise tagamise fondi, ja füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse kulud.

Tulu võlgniku sellise vara müügist, mis oli antud tagatiseks, kasutatakse tagatud nõudega võlausaldaja nõude täitmiseks.

Tagamata nõuetega võlausaldajad koondatakse ühte rühma ilma rahuldamisjärkudeta. Ülejäänud vahenditest kaetakse tagamata nõuetega võlausaldajate nõuded proportsionaalselt igale võlausaldajale võlgnetava põhisummaga. Pärast tagamata nõudega võlausaldajate nõuete põhisumma tasumist järelejäänud vahendeid kasutatakse tagamata nõuetega võlausaldajate kõrvalnõuete rahuldamiseks (vastavalt igale võlausaldajale võlgnetavale summale).

Kohustuste täitmise menetluse käigus on võlgnikul õigus jätta endale kuni kaks kolmandikku sissetulekust elamiskulude katteks ja sissetuleku teenimiseks hädavajalik vara.

Seega kannab võlgnik kooskõlas kohustuste täitmise kavasaatetustuga üle kolmandiku oma sissetulekust (kuid vähemalt kolmandiku igakuisest miinimumbrutopalgast Lätis), et rahuldada võlausaldajate nõuded. Võlgnik lisab kohustuste täitmise kavasse kõigi võlausaldajate nõuete põhisummad ja meetmed nende rahuldamiseks vastavalt iga võlausaldaja nõude suurusele.

14 Millistel tingimustel maksejõuetusmenetlus lõpetatakse ja millised on lõpetamise tagajärjed (eelkõige juhul, kui menetlus lõpetatakse kompromissiga)?

Õiguskaitsemenetlus

Kohus lõpetab õiguskaitsemenetluse juhul, kui:

võlausaldajate enamus (maksejõuetusseaduse tähenduses) ei ole õiguskaitsemenetluse meetmekava heaks kiitnud maksejõuetusseaduses sätestatud korra alusel ja tähtaja jooksul;

õiguskaitsemenetluse meetmekava ei vasta maksejõuetusseaduse sätetele.

Kohus lõpetab õiguskaitsemenetluse ja algatab juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse:

juhul, kui võlgniku suhtes on aasta jooksul õiguskaitsemenetlus algatatud teist korda, kuid õiguskaitsemenetlust ei ole kuulutatud elluviiduks;

võlausaldaja avalduse alusel juhul, kui võlgnik ei ole õiguskaitsemenetluse meetmekava täitnud enam kui 30 päeva jooksul ega ole esitanud kohtule ettepanekut kava muutmiseks;

võlausaldajate enamuse (maksejõuetusseaduse tähenduses) esindaja avalduse alusel juhul, kui võlgnik ei ole teinud maksejõuetusseaduses sätestatud toiminguid või on esitanud valeteadet, kui võlgnik ei ole õiguskaitsemenetluse meetmekava täitnud enam kui 30 päeva jooksul ega ole esitanud kohtule ettepanekut kava muutmiseks või kui võlgnik ei pea kinni maksejõuetusseadusega ette nähtud tegutsemispiirangutest.

Kui õiguskaitsemenetluse meetmekava on ellu viidud, esitab võlgnik kohtule avalduse õiguskaitsemenetluse lõpetamiseks. Kui aga võlgnik ei ole võimeline õiguskaitsemenetluse meetmekavaga ette nähtud kohustusi täitma, esitab ta kohtule maksejõuetusmenetluse algatamise avalduse koos taotlusega, et õiguskaitsemenetlus lõpetataks.

Kui õiguskaitsemenetluse meetmekava on ellu viidud ja õiguskaitsemenetlus sellest tulenevalt lõpetatud, on võimalik kaotada võlgnikule õiguskaitsemenetluse raames seatud tegutsemispiirangud ja lõpetada menetluses kasutatud meetodi rakendamine.

Kui võlausaldajate enamus ei ole õiguskaitsemenetluse meetmekava maksejõuetusseadusega ette nähtud korra alusel ja tähtaja jooksul heaks kiitnud ning õiguskaitsemenetlus lõpetatakse, kaotatakse õiguskaitsemenetluse väljakuulutamise seotud piirangud ning arvutatakse täitmata kohustuste eest makstava trahvi, intressi ja viivise kogusumma.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Maksejõuetusmenetlus lõpetatakse kohtuotsuse alusel siis, kui haldur on ellu viinud võlgniku vara müügi kava ja võlausaldajate nõuete rahuldamise kava. Samuti lõpetab kohus maksejõuetusmenetluse juhul, kui haldur on vara puudumist käsitlevas aruandes teinud ettepaneku, et maksejõuetusmenetlus lõpetataks, ning võlausaldajad on ettepanekuga nõus. Sellisel juhul kustutatakse võlgnik (juriidiline isik) vastavast avalikust registrist. Maksejõuetusmenetlus lõpetatakse kohtuotsusega juhul, kui õiguskaitsemenetluse meetmekava on heaks kiidetud ning kohus on otsustanud muuta juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse õiguskaitsemenetluseks. Sellisel juhul jätkab võlgnik oma tegevust sama staatusega nagu varem.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse saab lõpetada, ilma et algatataks kohustuste täitmise menetlus. Kohus lõpetab pankrotimenetluse ja füüsilise isiku maksejõuetusmenetluse juhul, kui ilmnenud on piirangud, mis takistavad füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse kohaldamist võlgniku suhtes. Sel juhul esitab haldur kolme kuu jooksul alates füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist avalduse pankrotimenetluse lõpetamiseks. Samuti saab kohus pankrotimenetluse ja füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse lõpetada juhul, kui võlausaldajad ei ole esitanud nõudeid. Sel juhul esitab haldur ühe kuu jooksul alates võlausaldajate nõuete esitamise tähtaja lõpust avalduse pankrotimenetluse lõpetamiseks.

Kui füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus lõpetatakse ja samal ajal viiakse lõpule või lõpetatakse pankrotimenetlus, kaotavad kehtivuse ka halduri volitused ja piirangud, mille eesmärk oli takistada võlgnikul kasutamast oma vara. Samal ajal on võlausaldajatel taas õigus nõuda võlgnikult nende kohustuste täitmist, millest võlgnikku füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus ei vabastatud, ning jätkub tasumisele kuuluvaks tunnistatud, kuid veel sissenõudmata võla täitmisele pööramise menetlus ja võlgniku kohustustest vabastamise kohtumenetlus.

Kui võlgnik on edukalt võtnud füüsilise isiku kohustuste täitmise kavaga ette nähtud meetmed, vabastatakse võlgnik pärast kava elluviimist allesjäävatest kohustustest ja kohustuste sissenõudmise täitemenetlus lõpetatakse.

Kohustuste täitmise menetlust ei kohaldata või see lõpetatakse juhul, kui

võlgnik sõlmis kolme aasta jooksul enne füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist või maksejõuetusmenetluse käigus tehingu, mille tagajärjel ta muutus maksejõuetuks või tekkis kahju võlausaldajatele, kui võlgnik oli või oleks pidanud olema teadlik asjaolust, et kõnealune tehing võib kaasa tuua maksejõuetuse või tekitada kahju võlausaldajatele;

võlgnik esitas teadlikult valeteavet oma finantsseisundi kohta ega avaldanud oma tegelikku sissetulekut;

võlgnik ei kasuta võimalust vabaneda oma kohustustest pankrotimenetluse või kohustuste täitmise menetluse teel, takistades oluliselt maksejõuetusmenetluse käiku.

Kui kohustuste täitmise menetlus lõpetatakse, ilma et võlgnik vabastataks kohustustest, jäävad võlausaldajate nõuded kogusummas jõusse ning jätkub ka kohtumenetlus, mis varasemas etapis peatati, ja otsuste täitmisele pööramine.

15 Missugused õigused on võlausaldajatel pärast maksejõuetusmenetluse lõpetamist?

Õiguskaitsemenetlus

Pärast õiguskaitsemenetluse lõpetamist kehtivad tavapärased võlgniku tegevust ja võlausaldaja õigusi käsitlevad sätted.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Haldur esitab viie päeva jooksul menetluse lõpetamist käsitleva kohtuotsuse kättesaamisest äriregistrile avalduse võlgniku kustutamiseks asjaomasest registrist. Pärast registrist kustutamist võlgnik likvideeritakse ja võlausaldajad kaotavad õiguse esitada võlgniku vastu nõudeid, sest võlgnikku juriidilise isikuna enam ei eksisteeri.

Tasub märkida, et ühe aasta jooksul alates maksejõuetusmenetluse lõpetamisest saab võlausaldaja esitada võlgniku juhatuse liikmete vastu nõude summas, mille ulatuses tema nõue jäi rahuldamata, kui maksejõuetusmenetluse halduril ei õnnestunud saada võlgniku raamatupidamisdokumente või nende alusel ei olnud võimalik saada selget ülevaadet võlgniku finantsseisundist kolme aasta jooksul enne maksejõuetusmenetluse väljakuulutamist. Enne maksejõuetusmenetluse lõpetamist saab haldur esitada sellise nõude võlgniku nimel, kusjuures võlausaldajal on õigus osaleda menetluses kolmanda isikuna.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Kui maksejõuetusmenetlus lõpetatakse enne kohustuste täitmise menetluse lõpetamist, kaotavad kehtivuse ka halduri õigused ja maksejõuetusseadusega ette nähtud piirangud, millega takistati võlgnikul kasutamast oma vara. Samal ajal on võlausaldajatel taas õigus nõuda võlgnikult nende kohustuste täitmist, millest võlgnikku füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus ei vabastatud, ning jätkub tasumisele kuuluvaks tunnistatud, kuid veel sissenõudmata võla täitmisele pööramise menetlus ja võlgniku kohustustest vabastamise kohtumenetlus.

Kui võlgnik on edukalt ellu viinud füüsilise isiku kohustuste täitmise kavaga ette nähtud meetmed, vabastatakse võlgnik pärast kava elluviimist allesjäävatest kohustustest ja kustutatud kohustuste puhul lõpetatakse sissenõudmise täitemenetlus.

Kui võlgnik ei ole füüsilise isiku kohustuste täitmise kavaga ettenähtud meetmeid ellu viinud, siis teda kavas kindlaksmääratud allesjäänud kohustustest ei vabastata.

Kohustuste täitmise menetluse raames ei kustutata alljärgnevaid nõudeid, isegi kui kohustuste täitmise kava on edukalt ellu viidud:

elatismaksete nõuded;

keelatud tegevusega seotud nõuded;

tagatud nõue, kui võlgnik on endale jättnud nõude alusel tagatisena kasutatud eluaseme, välja arvatud juhul, kui võlgnik ja tagatud nõudega võlausaldaja on kokku leppinud teisiti; sel juhul jätkatakse eespool osutatud kohustuste täitmise menetlust tasumata võlasumma osas;

nõuded, mis tulenevad haldusrikkumise menetluse tulemusena määratud karistustest ja kriminaalkaristustest, samuti kahjuhüvitistest.

16 Kes kannab maksejõuetusmenetluse kulud?

Õiguskaitsemenetlus

Õiguskaitsemenetluse kulude hulka kuuluvad õiguskaitsemenetluse järelevalveisiku tasu ning õiguskaitsemenetluse seaduslikkuse ja tulemuslikkuse tagamiseks kantavad kulud. Õiguskaitsemenetluse kulud kaetakse võlgniku vahenditest.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse kulud (nii halduri tasu kui ka menetluskulud) kaetakse võlgniku rahalistest vahenditest.

Kui juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus tekkinud kulud ei saa võlgniku rahalistest vahenditest katta, võidakse kasutada võlausaldajate või muu füüsilise või juriidilise isiku vahendeid, kui seaduse alusel on jõutud sellisele kokkuleppele.

Kui juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse kulud ei ole võimalik katta eespool nimetatud vahenditest ja haldur koostab juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse lõpetamist kavandades aruande võlgniku vara puudumise kohta, kaetakse menetluskulud juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse deposiidist, mis on haldurile üle kantud juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse kulude ja halduri tasu katteks.

Kui juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse avalduse esitas võlgniku töötaja, kes on deposiidi maksmise kohustusest osaliselt või täielikult vabastatud, kaetakse juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse kulud töötajate nõuete tagatisfondist.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse puhul eristatakse otseseid ja kaudseid kulud.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse otseste kulude hulka kuuluvad menetluse läbiviimisega seotud kulud:

teavitamise, enampakkumiste ning maksekonto avamise, kasutamise ja sulgemisega seotud kulud;

postiteenuste kulud;

füüsilise isiku vara hindamisega seotud kulud;

notariteenuste kulud;

füüsilise isiku vara hoiustamise kulud, kui vara anti üle haldurile, tehingute tõendamise ning vara ja tehingute kindlustuse kulud.

Need kulud kaetakse füüsilise isiku vara müügist saadavast tulust. Kui aga võlgnikul vara ei ole või sellest ei piisa otseste kulude katteks, võib haldur nõuda, et võlgnik maksaks kulud ise. Seejuures tuleb märkida, et võlgnikul on õigus jätta endale kaks kolmandikku oma sissetulekust ja temalt ei saa otseste kulude katteks sisse nõuda suuremat summat kui kolmandik sissetulekust.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse kaudsed kulud, nagu tasumisele kuuluvad maksud või lõivud, elatissummad, rendi-/üüritasud ja maksed kommunaalteenuste eest, kaetakse füüsilise isiku sissetulekust (võlgnikule alles jääv summa, mis vastab kahele kolmandikule sissetulekust).

17 Millised on võlausaldajaid tervikuna kahjustavate õigustoimingute tühisust, tühistamist või kehtetust käsitlevad normid?

Õiguskaitsemenetlus

Järelevalveisikul ei ole õigust vaidlustada enne õiguskaitsemenetluse algatamist tehtud tehinguid. Pärast õiguskaitsemenetluse algatamist kohaldatakse võlgniku tehtavate toimingute suhtes piiranguid – ta ei tohi sõlmida tehinguid ega teha toiminguid, mis võivad halvendada tema finantsseisundit või kahjustada võlausaldajate huve tervikuna.

Juriidilise isiku maksejõuetuse menetlus

Haldur peab hindama võlgniku tehinguid ja esitama kohtule nõude, et asjaomane tehing tunnistataks kehtetuks (olenemata tehingu liigist):

kui tehing leidis aset pärast juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamise kuupäeva või nelja kuu jooksul enne juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamise kuupäeva ning tekitas võlgnikule kahju, olenemata sellest, kas isik, kellega tehing sõlmiti või kes tehingust kasu sai, oli teadlik võlausaldajatele tekitatavast kahjust;

kui tehing leidis aset kolme aasta jooksul enne juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamise kuupäeva ning tekitas võlgnikule kahju, kusjuures isik, kellega tehing sõlmiti või kes tehingust kasu sai, oli või pidanuks olema teadlik võlausaldajatele tekitatavast kahjust.

Kui võlgnikule kahju tekitanud tehing sõlmiti pooltega või sellest said kasu pooled, kellel oli osalus võlgniku majandusüksuses, loetakse, et nad olid tekitatavast kahjust teadlikud, välja arvatud juhul, kui nad tõendavad vastupidist.

Tagatud nõudega võlausaldaja võib nõuda, et halduri tehtud tehing tunnistataks kehtetuks, kui asjaomane tehing on seotud nõude alusel tagatiseks panditud varaga ja see kahjustab tagatud nõudega võlausaldaja huve.

Kui võlgnik on kinkinud oma vara või osa sellest ja tehing leidis aset kolme aasta jooksul enne maksejõuetusmenetluse väljakuulutamise kuupäeva või pärast seda kuupäeva ning poolte kohustuste ebavõrdsuse tõttu on ilmne, et kinge tegelikult toimus, peab haldur tehingut hindama ja esitama kohtule nõude vara tagastamiseks. Annetuse kohta saab kaebuse esitada ja seda tagasi nõuda üksnes juhul, kui see tehti ebaseaduslikult või seda ei kasutatud ettenähtud eesmärgil.

Kui võlgnik on teinud kuue kuu jooksul enne juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamise kuupäeva ja pärast seda kuupäeva makseid võlgade tasumiseks (v.a summad, mille haldur tasub juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse käigus), makstakse vastavad summad tagasi, kui tuvastatud on üks järgmistest asjaoludest:

makse tehti enne kohustuste sissenõutavaks muutmist, kui teisi sissenõutavaks muutunud kohustusi ei täidetud ning poolte õiguste ja kohustuste (millele on osutatud selle artikli lõikes 3) kehtivust on võimalik pikendada;

võlg tasuti võlgniku majandusüksuses osalust omavatele isikutele, samal ajal kui teised kohustused, mis muutusid sissenõutavaks enne nende osalust omavate isikute ees olnud kohustuste täitmise tähtpäeva, jäeti täitmata. See säte kehtib ka kohtutäiturite sissenõutud võlgade kohta, kusjuures tagasimakstavast summast peetakse kinni täitekulud.

Võlausaldaja maksab tagasi summa, mille võlgnik maksis talle kolme kuu jooksul enne juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist selleks, et summa saanud võlausaldaja ei esitaks avaldust, mille alusel oleks võlgniku suhtes välja kuulutatud maksejõuetusmenetlus.

Kui võla katmiseks tasutud summad makstakse selle artikli punktides 1 ja 2 sätestatud juhtudel tagasi, pikendatakse poolte nende kohustuste (sh suurendatud kohustused) ja vastavate õiguste kehtivust, mis olid jõus enne võla tasumist.

Peale selle on halduril kohustus esitada kohtule nõue pandilepingu kehtetuks tunnistamiseks, kui pandiõigus tekkis pärast seda, kui võlgniku suhtes algatatud maksejõuetusmenetluse väljakuulutamise kohta tehti kanne maksejõuetusregistrisse.

Füüsilise isiku maksejõuetuse menetlus

Võlgniku sõlmitud tehinguid saab vaidlustada juriidilise isiku maksejõuetuse menetluse kohase korra alusel, kui maksejõuetusmenetluse käigus leiavad kinnitust järgmised asjaolud:

võlgnik sõlmis kolme aasta jooksul enne füüsilise isiku maksejõuetuse menetluse väljakuulutamist või maksejõuetusmenetluse käigus tehingu, mille tagajärjel ta muutus maksejõuetuks või tekkis kahju võlausaldajatele, kui võlgnik oli või oleks pidanud olema teadlik asjaolust, et kõnealune tehing võib kaasa tuua maksejõuetuse või tekitada kahju võlausaldajatele;

võlgnik esitas teadlikult valeteavet oma finantsseisundi kohta ega avaldanud oma tegelikku sissetulekut;

võlgnik ei kasuta võimalust vabaneda oma kohustustest pankrotimenetluse või kohustuste täitmise menetluse teel, takistades oluliselt maksejõuetusmenetluse käiku.

Viimati uuendatud: 18/12/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.